

БЮЛЕТЕНЬ #1

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Швейцарська Конфедерація

FiBL

SAFOSO

 **ОФІС З РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ЕКСПОРТУ**
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА

 Дія Бізнес

 infagro

МОЛОЧНИЙ ЕКСПОРТ В УМОВАХ ВІЙНИ

Спеціальний інформаційно-аналітичний бюлетень, підготовлений агентством Інфагро в рамках серії експертних зустрічей з підтримки та просування експорту молочної продукції в умовах війни

18 травня 2022 року

Загальні тенденції

Минає вже третій місяць з початку війни, але звикнути до неї, звичайно ж, неможливо. Проте з першими перемогами ЗСУ на півночі України, пройшло заціпеніння, посилився оптимізм щодо скорої Перемоги.

Після вкрай кризового березня значно покращилась ситуація і в молочній галузі країни. Виробництво молока і молокопродуктів продовжує зростати, краще запрацювала торгівля, дещо пом'якшилася кадрова криза, поступово відновлюється логістика. Навіть на експорт вдається продавати більше продукції.

Попри певні позитивні зміни, в галузі залишається маса невирішених проблем, а також з'являються нові. Так, виробництво молока і молокопродуктів в поточному році безумовно скоротиться, меншим буде і імпорт. З боку уряду навіть були побоювання щодо того, чи вистачить молочних продуктів для забезпечення продовольчої безпеки країни, чи варто вилучати їх з категорії критичного імпорту, чи потрібен експорт. Зразу хочеться відповісти: всього вистачить, експорт просто необхідний.

Через вимушену міграцію населення України суттєво скоротилось, а платоспроможність українців, що залишились в Україні, в умовах війни помітно знизилась. Тобто загальне споживання молокопродуктів в країні в 2022 році значно зменшиться. Однозначно буде «зайве» молоко, яке

необхідно буде направляти на випуск молокопродуктів для експорту. В іншому випадку переробники будуть вимушені або відмовлятися від певних обсягів молока, або суттєво знижувати ціни на нього. Отже для нормального молочного балансу експорт вкрай важливий.

За попередніми прогнозами Інфагро, для потреб експорту у 2022 році в Україні може залишитися біля 500 тис. т молока, або 17% від загальної пропозиції сировини для промислової переробки. Більше того, якби цього «зайвого» молока і не було, експорт все рівно був би необхідний для нормального функціонування галузі. Наприклад, вироблені масло чи сир Україна теоретично може спожити сама, але при їх випуску з'являються суміжні продукти, споживання яких в країні обмежене. Це в першу чергу сухе знежирене молоко, казеїн та суха сироватка.

Певні зрушення у відновленні експорту є, але його показники все ще далекі від показників минулих років. Продавати є що, але немає як. Не все ще урегульовано і з ветеринарними дозволами, і транзитом нашого транспорту через ЄС, і з залізничними перевезеннями. Тому зовнішні продажі замалі. Більша частина відвантажених товарів – це експорт безпосередньо в ЄС чи сусідню Молдову. З транзитом наших молокопродуктів через Європу в традиційні країни-імпортери досі великі проблеми. Тільки одиничні логістичні компанії погоджуються поставляти свої контейнери в Україну, бо тут йде війна. З доставкою вже наявних контейнерів в морські порти Румунії, Польщі чи

Прибалтики також проблеми, починаючи з тижня очікування на прикордонних переходах і закінчуючи великою чергою на отримання можливості відправки залізничним транспортом, «тернопільським потягом».

Є сподівання, що ситуація в українському молочному експорті найближчим часом покращиться як завдяки відпрацюванню нових логістичних маршрутів, так і завдяки допомозі наших західних партнерів. Нагадуємо, що вже скоро ЄС має зняти всі митні обмеження на імпорт українських товарів на рік. Про такі ж кроки заявила Британія і зовсім недавно Канада.

Найближчим часом необхідно вирішити кілька самих нагальних проблем:

- Удосконалити спрощений дозвільний механізм перетину європейського кордону і транзиту через ЄС
- Збільшити можливості контейнерних перевезень через європейські порти
- Терміново провести сертифікацію українських виробників на право поставок молочних продуктів в ЄС, можливо за спрощеною процедурою.

Звичайно, майбутнє України найбільше залежить від подвигів ЗСУ, але і активна робота української молочної галузі, в тому числі і експортерів, також вкрай важлива для скорої Перемоги.

СЛАВА УКРАЇНІ!!!

Важливі показники

Молочний баланс, прогноз 2022 до 2021 року:

Пропозиція молока для переробки > -16%

Внутрішній ринок > -22%

Експорт > -22%

Інфляція, січ-кві 2022 до січ-кві 2021 року:

Споживча (Держстат) +12,7%

Молоко сире (Інфагро) +6,3%

Біржові товари (Інфагро) +33%

Свіжа категорія (Інфагро) +10%

Забезпеченість і зовнішня торгівля

На відміну від минулого року, коли Україна мала збалансовані цифри внутрішньої потреби і пропозиції, а також торгового паритету, баланс поточного року зазнав суттєвих змін через російську агресію.

Війна в Україні спричинила загальне зменшення як виробництва молока, так і потреби внутрішнього ринку в цілому.

Консолідоване очікування аналітиків і профільних асоціацій щодо скорочення пропозиції сировини для переробки в 2022 році знаходиться на середньому рівні 2,9 млн. тонн (±0,1 млн. тонн) в перерахунку на базові показники жиру і білку, що на 16% нижче показника 2021 року.

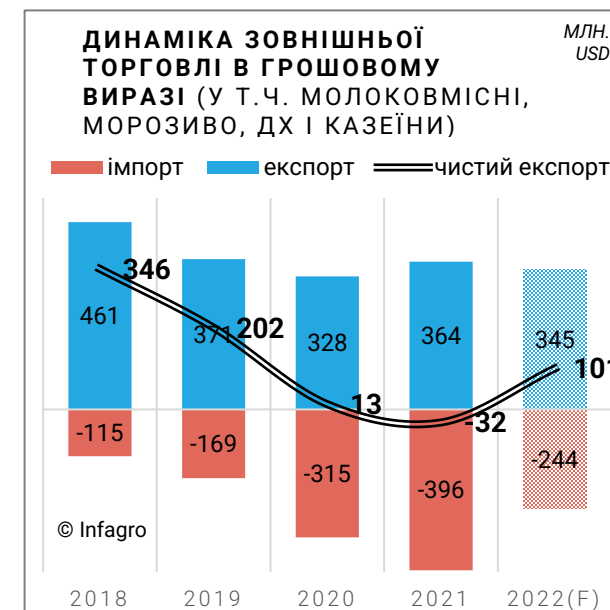
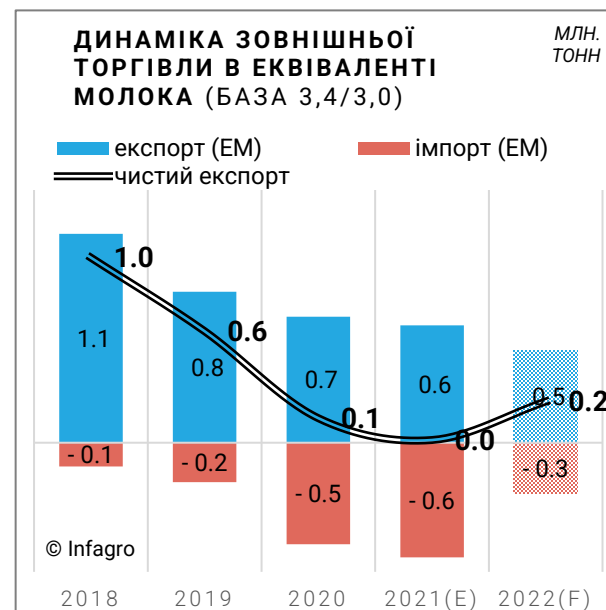
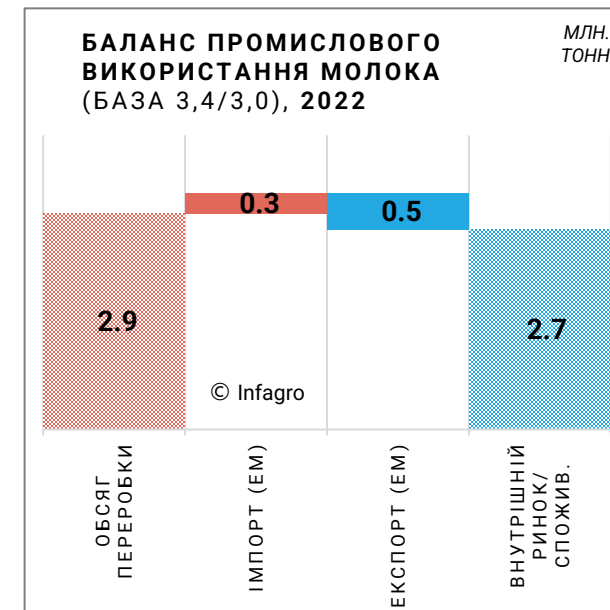
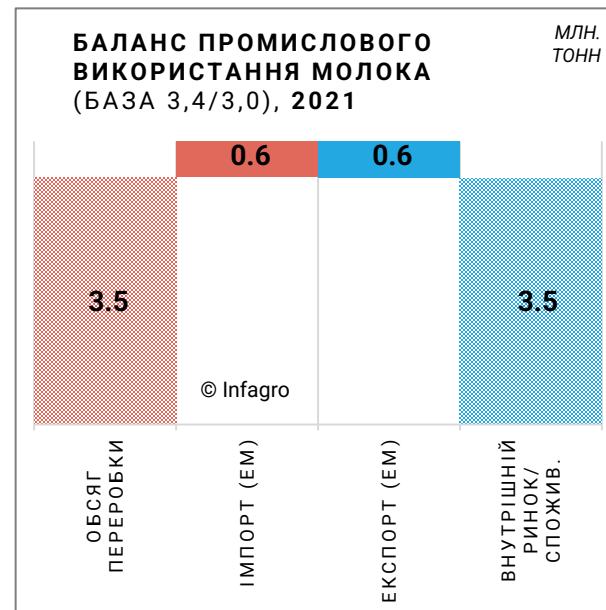
Через міграційні процеси і падіння економіки потреба внутрішнього ринку (промислового споживання та/або використання молока і молочних товарів в еквіваленті сирого молока) в поточному році буде суттєво меншою, і, відповідно до актуальних прогнозів Інфагро, впаде до рівня 2,7 млн. тонн, тобто скоротиться на 22% до 2021 року.

Таким чином, згідно розрахунків Інфагро, рівень самозабезпеченості молочного ринку до кінця 2022 року буде вище 100% (з піком 115% у другому кварталі), що означає в поточних складних умовах необхідність підтримки галузі через обмеження імпорту і сприяння варіантам експорту для операторів.

Проекція молочного експорту базується на фактичних даних перших двох місяців календарного року, опитуванні і оцінках обсягів та вартості зовнішньої торгівлі в березні-квітні, а також на балансових розрахунках надлишку молочних товарів до кінця 2022 року. Звісно, без розблокування експортної логістики у другому півріччі цифри зовнішніх продажів по результатах року можуть бути значно скромніші.

Розрахунок балансу на основі поточних оцінок показує нетто-позитивний прогноз зовнішньої торгівлі в еквіваленті молока. Попередня оцінка чистого експорту для 2022 року складає 0,2 млн. тонн.

Щодо торговельного балансу в грошовому вираженні, то тут також прогнозується відновлення нетто-позитивної статистики. За умови включення до нього молокозмісних товарів, технічного казеїну, морозива та дитячого харчування, чистий експорт може скласти ≈100 млн USD.

Експортні акценти

Функціонування молочного експорту навіть в сьогоднішніх тяжких умовах може не тільки підтримати галузь, але і генерувати підтримку національній економіці через залучення валютних надходжень на рівні минулого року.

Незважаючи на проєкцію зменшення обсягів зовнішньої торгівлі в еквіваленті сирого молока, експорт в грошовому вираженні може лишитися на минулорічному рівні через світову цінову кон'юнктуру та зміну часток певних товарів в загальному переліку українських експортних позицій.

Через ті ж фактори, вартість умовної тонни молочної продукції для експорту в 2022 році може зрости на 40% до показника минулого року.

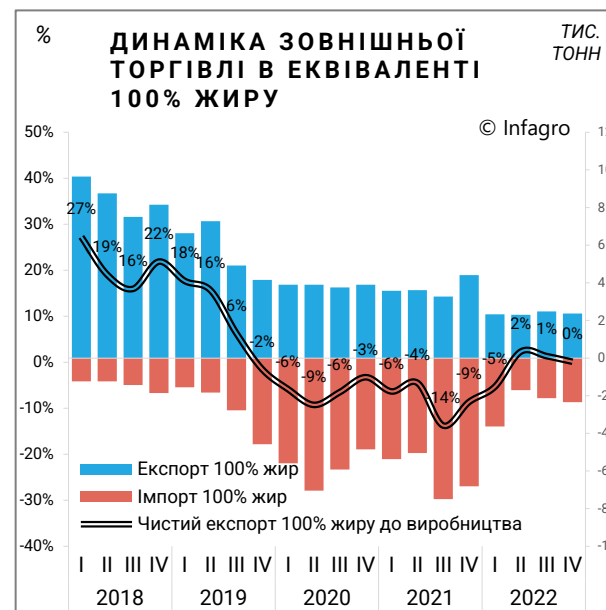
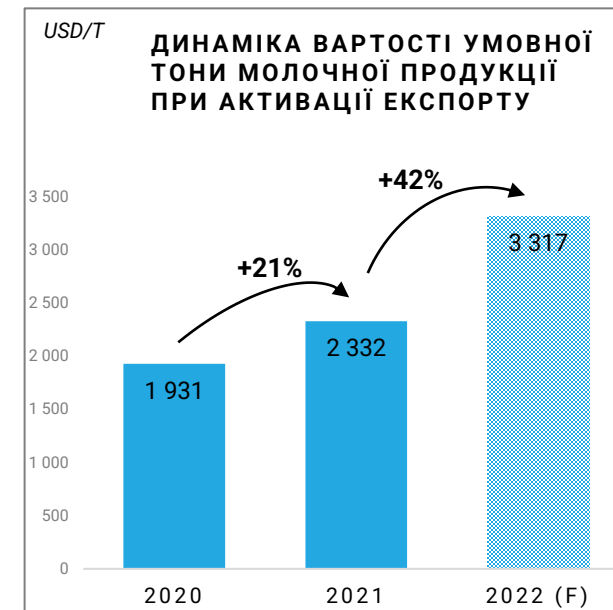
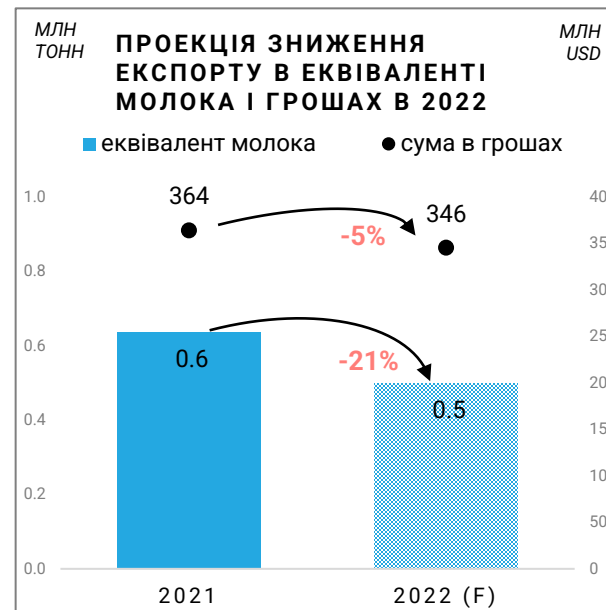
Знову ж таки, це зумовлено як загальною світовою інфляцією молочних товарів, так і збільшенням частки товарів з доданою вартістю або з безпосередньою концентрацією молока в них.

Також варто пам'ятати, що молочний, у тому числі торговельний, баланс не є однорідним і розподіляється на окремі баланси жиру і протеїну. Саме дефіцит жирового балансу в минулі роки призвів до збільшення імпорту в Україну вершкового масла і сирів. При цьому надлишок протеїну «підтримував» функціонування молочного експорту переважно у вигляді продажів сухого знежиреного молока і сироватки, технічного казеїну, сирних продуктів та молочних консервів.

Розрахунки балансів поточного року з ймовірним збільшенням надлишку сировини, демонструють повернення перспектив експорту і молочних жирів, а саме вершкового масла. Саме тому поточна відмова від критичного імпорту даного товару виглядає обґрунтованим рішенням.

Зовнішня торгівля та її наявність чи обмеження в другому півріччі 2022 року будуть визначальними факторами для, з одного боку, функціонування української молочної галузі, з іншого - для стримування споживчої інфляції під час військового стану.

Тому потреба в оперативному аналізі балансів є необхідністю як для бізнесу, так і для державних установ.

Світові тенденції

У квітні світові ціни біржових молочних товарів, схоже, сягнули піку. За підсумками місяця молочний індекс ФАО досяг свого максимуму з весни 2014 року. Квітневий рівень на 28 процентних пунктів перевершив минулорічне значення за аналогічний місяць.

Основною причиною світової молочної інфляції продовжує виступати дефіцит пропозиції сировини в ЄС і Океанії, який також «підігривається» обмеженням поставок рослинної олії – пальмової з Індонезії, соняшникової з України. При цьому вже в квітні світові ціни почали демонструвати корегування. Основною причиною такої динаміки є зменшення активності Китаю через карантинні обмеження і блокування портів.

Квітневі торги GDT продемонстрували ознаки спаду потреби в регіоні, а перша сесія в травні показала суттєве падіння по всім ключовим товарам. Не тільки Китай, але й покупці з Південно-Східної Азії, Північної Африки і Близького Сходу одночасно показали обережність.

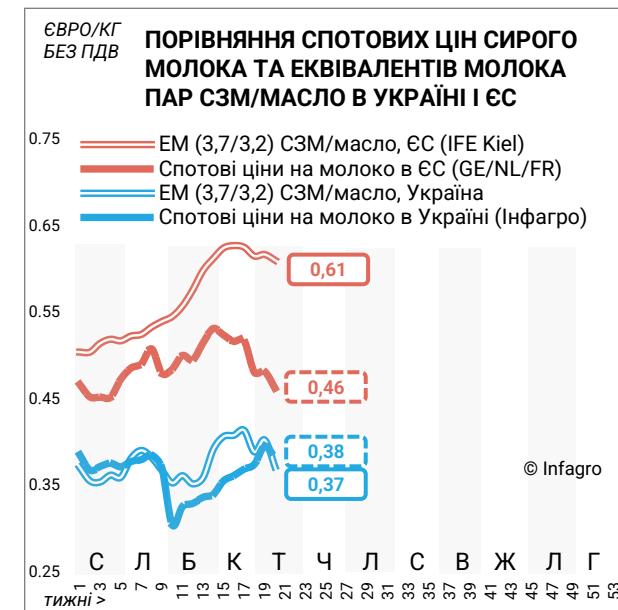
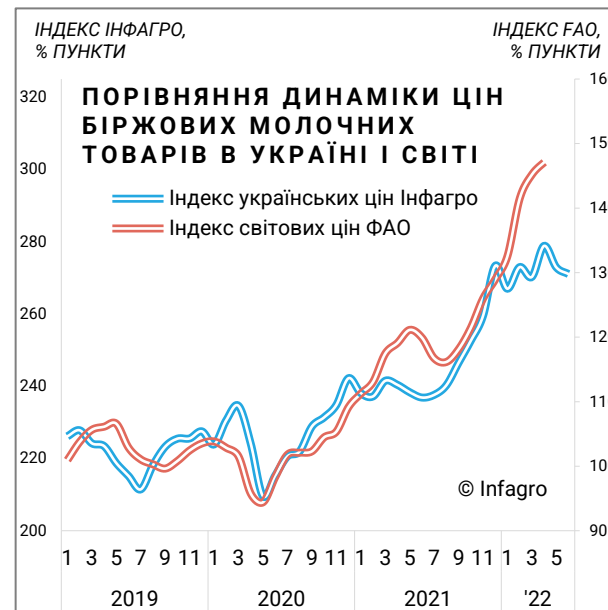
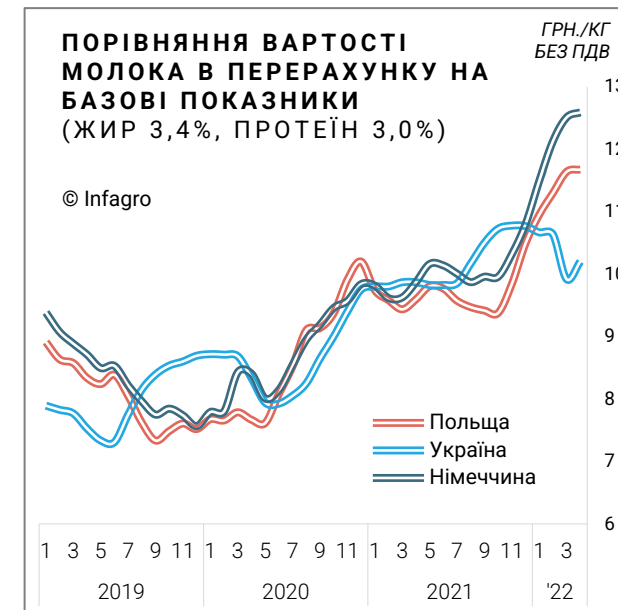
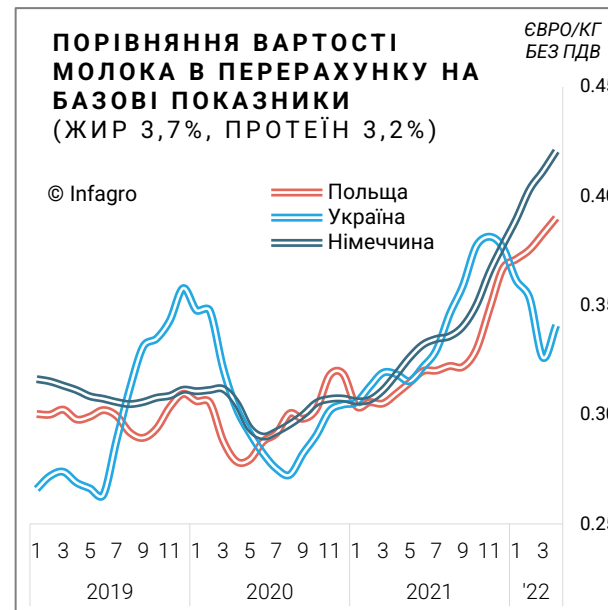
Європейські котирування останні тижні також знижувалися досить активно. Корекція була притаманна всім товарам спотового ринку, у т.ч. і сировині.

Порівняння цін з країнами ЄС

Не дивлячись на корегування попиту на споті в ЄС, основні контракти на сировину в квітні продовжили зростати. Вартість контрактів минулого місяця в Німеччині становила 0,42 євро/кг в базі 3,7/3,2, рівень середньої ціни для Польщі в базі склав 0,39 євро/кг. На цій же позначці в квітні в середньому оцінювалась вартість литовського сирого молока.

Ціни в Україні минулого місяця хоч і змінили тренд, але виглядали слабко не тільки порівняно з ЄС, а і з довоєнним рівнем: 0,34 євро/кг в середньому для с/г підприємств в базі 3,7/3,2.

Спот в ЄС оцінюється в рамках 0,45-0,55 євро/кг, що однозначно нижче квітня, але приблизно відповідає березневим рівням. Вартість вторинного ринку України рухалась досить активно і наразі різниця з ЄС починає скорочуватись, але залишається відчутною, становлячи біля 20%, як і для основних контрактів.

Ціни біржових молочних товарів

Ціни молокопродуктів на світових ринках в поточному році суттєво і в квітні сягали рекордних висот за досить тривалий період. Цей фактор ще раз підтверджує доцільність українського молочного експорту принаймні в короткостроковій перспективі.

Війна в Україні також вплинула і на тенденції зростання світових цін, хоч і опосередковано. Тобто Україна експортує порівняно небагато молочних продуктів, але для тваринників багатьох країн світу вона є провідним експортером зернових і олійних кормів, продажі яких зараз майже заблоковано.

Отже світовий ринок молочних продуктів не може не реагувати на війну в Україні, але є й інші чинники великого впливу. В травні неочікувано суттєво знизилась вартість молокопродуктів на світових ринках. Причиною стало не збільшення виробництва молока, а суттєве зниження попиту з боку Китаю та інших країн Азії і Африки. Спрогнозувати, наскільки значним і тривалим може бути падіння цін, важко, бо і зараз на таке падіння оператори не розраховували.

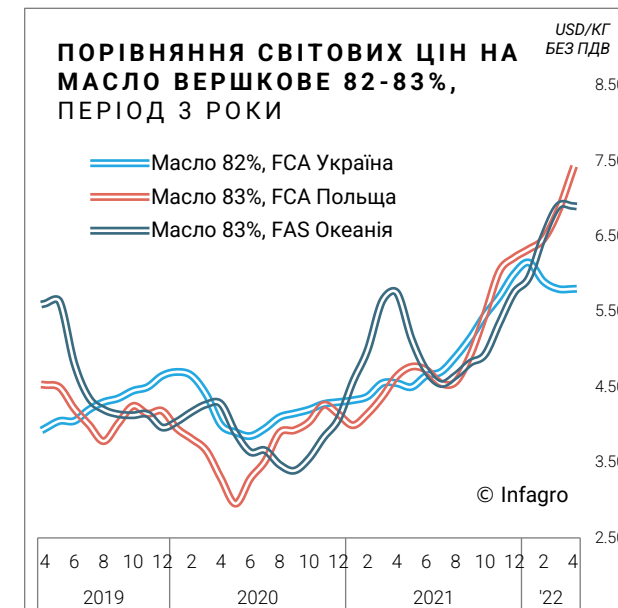
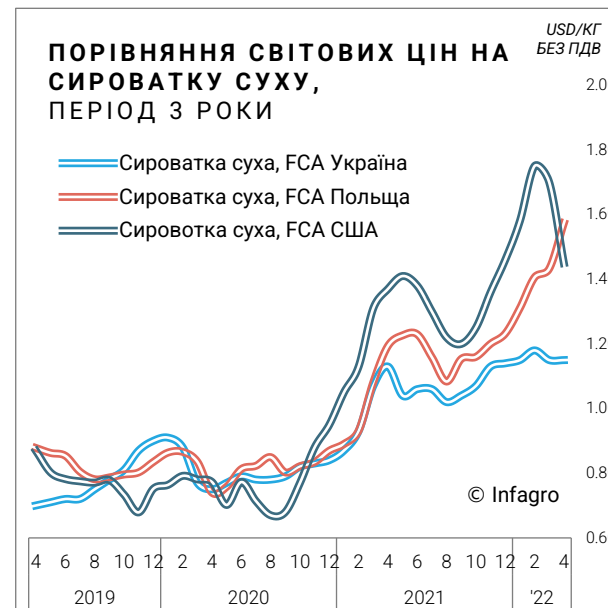
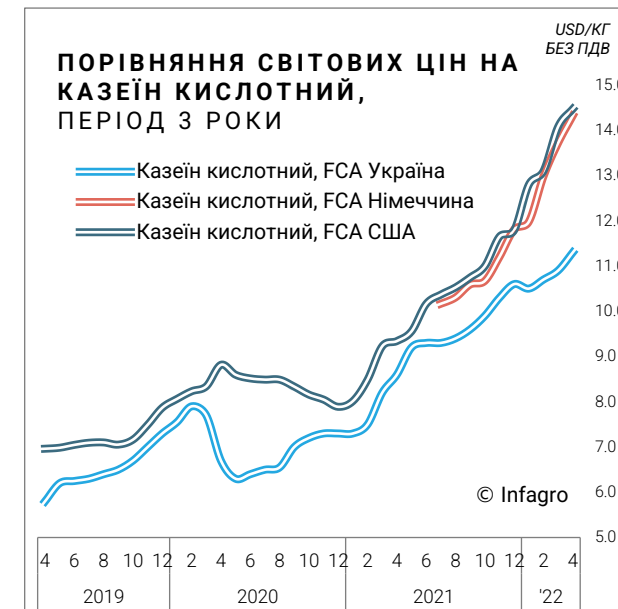
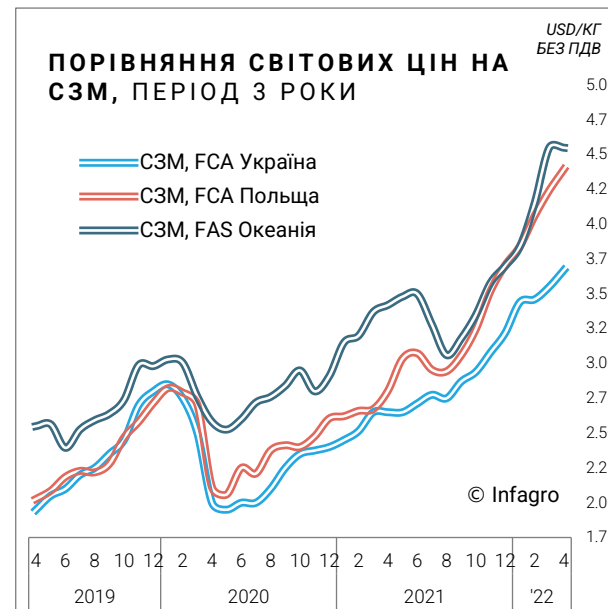
Українців тепер поважають у всьому світі за нескореність, жагу свободи і мужність Збройних сил України, але бізнес є бізнес. Зокрема, трейдери не спішать купувати українські продукти через масу ризиків в умовах війни, найбільше через проблеми логістики. Якщо імпортують, то умови договорів значно гірші, ніж до війни. Позиція така: якщо купувати, то менше, дешевше і без попередніх оплат, як це було до війни.

Раніше бували періоди, коли українські експортні ціни навіть перевищували світові. Але тоді була можливість торгувати з пострадянськими країнами. Зараз ця можливість майже втрачена, більшість товарних позицій туди вже не вигідно продавати через дорогу і довгу альтернативну логістику.

Тепер сухі молочні продукти продають в основному лише в/через Європу за цінами значно нижче світових. Часто різниця вартості невідривно велика, наприклад по сухому молоку вона сягає 500-600 доларів, по сироватці 400, а по казеїну взагалі 4000 USD/т. Маємо сподівання, що коли буде відпрацьовано нові нормальні логістичні шляхи, то трейдери погодяться скоротити цю несправедливу різницю, а згодом, з наближенням нашої Перемоги, відновлять і механізми попередньої оплати.

Та навіть за поточними цінами експорт сухих молокопродуктів в Азію чи Африку значно вигідніший за внутрішні продажі.

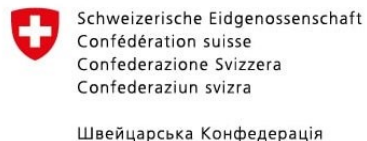
Ну а найкращим виходом для українських експортерів є поставки молочних продуктів в країни ЄС, де скоро не буде ні квот, ні мит. Але при цьому варто прискорити процедури включення підприємств до списку експортерів харчових продуктів до Європи.

МОЛОЧНИЙ ЕКСПОРТ В УМОВАХ ВІЙНИ

Спеціальний інформаційно-аналітичний бюлетень, підготовлений агентством Інфагро в рамках серії експертних зустрічей з підтримки та просування експорту молочної продукції в умовах війни

Дані заходи проводяться **спільно з державною установою «Офіс з розвитку підприємництва та експорту» та аналітичним агенством Інфагро** за підтримки Швейцарії в рамках швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія), www.qftp.org.

FiBL

Даний інформаційно-аналітичний бюлетень підготовлений агенством Інфагро виключно з інформаційною метою та не гарантує точності і повноти інформації. При підготовці матеріалів використані дані Держстату України, матеріали інших відкритих джерел, дані власних моніторингів, розрахунки та оцінки Інфагро. За додатковою інформацією щодо даних, розрахунків і прогнозів, можна звертатись +380 44 258-25-02; info@infagro.com.ua; ТОВ Інфагро, Київ, 2022.

Цю публікацію було створено за підтримки Швейцарії в рамках швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України», що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO AG (Швейцарія). Відповідальність за зміст цієї публікації несе виключно автор(и). Точка зору автора(ів) не обов'язково відображає точку зору SECO, FiBL, SAFOSO AG, www.qftp.org.